

ФОРМУВАННЯ КОМПЕТЕНЦІЙ ОРГАНІЗАЦІЇ ЯК ЧИННИКА УСПІШНОГО РОЗВИТКУ

С.А. Стахурська, к.е.н.

Національний університет харчових технологій

В процесі функціонування суб'єкти господарювання прагнуть забезпечити свій успішний довгостроковий розвиток. Серед його можливих чинників дослідники все частіше виділяють формування особливих компетенцій, характерних саме для конкретного суб'єкта господарювання, які визначають можливі напрямки розвитку, формування майбутньої ринкової поведінки і є ключовими чинниками успіху [2, с. 11]. Забезпечення довгострокового успіху на сьогодні визначається не лише наявністю матеріальних і фінансових ресурсів, але й створенням та розвитком нематеріальних активів, зокрема таких, як особиста репутація, талант топ-менеджера, формування корпоративної культури тощо. Це потребує від підприємств особливих здібностей щодо формування та розвитку своїх компетенцій.

Розвиток теорії конкурентних переваг передбачав розширення ресурсного забезпечення функціонування суб'єктів господарювання. Термін стратегічного потенціалу включав в себе, окрім матеріальних і нематеріальних ресурсів, ключові компетенції та динамічні здібності компанії. В науковій літературі найбільш розробленою є концепція "індивідуальної компетенції", якою оперує менеджмент персоналу, і які ґрунтується на трактуванні компетенції як набору навичок, якими необхідно володіти для виконання певної роботи. Одночасно з цим компетенції розглядають як більш широкий набір професійних навичок та знань, що можна використовувати в різних ситуаціях. Трактування компетенції організації очевидно є більш широким і включає в себе такі характеристики, як специфічні активи компанії, набір навичок, здібностей і технологій, унікальні параметри внутрішнього середовища, інформаційні ресурси, колективне

знання. Досить часто категорію компетенції ототожнюють із ключовою (стрижневою) компетенцією [3]. Ряд дослідників, визначаючи сутність і роль компетенцій підприємства, виділяють групи економічних, управлінських та психологічних компетенцій [2, с. 66]. Інші вважають, що компетенції підприємства (організації) – це невід'ємна складова його стратегічних активів, яка відображає комплекс колективного знання, досвіду та здібностей підприємства, що в поєднанні з унікальними технологіями дає змогу створювати та підтримувати конкурентні переваги і забезпечувати унікальність підприємства [1]. При цьому уявлення про місце компетенцій в системі стратегічних активів зводиться, зокрема, до таких складових: унікальні технології (матеріальні активи); ноу-хау та патенти (нематеріальні активи); знання, вміння та корпоративна культура (люди) тощо.

Компетенції ідентифікують за такими рівнями:

1) особистісні компетенції:

- професійні компетенції (окремих індивідуумів);
- рольові компетенції (ролей, що виконують члени колективу в групах у процесі господарської діяльності);

2) компетенції організації:

- функціональні компетенції (здійснення певних функцій у процесі виробництва та реалізації продукції);
- стратегічні компетенції (підприємства як учасника ринкових відносин);
- ключові компетенції (неповторності та унікальності підприємства) [1].

За вище перерахованими рівнями компетенцій необхідно здійснювати формування компетенцій. При цьому процес діагностування компетенцій пропонується дослідниками здійснювати в такій послідовності:

- 1) формування цільової моделі компетенцій;
- 2) виявлення та оцінювання наявних компетенцій;
- 3) визначення відповідності наявних компетенцій вимогам бажаного профілю;

- 4) розроблення та реалізація програми розвитку компетенцій (формування, підтримка або залучення компетенцій);
- 5) формування та впровадження механізмів захисту компетенцій [1].

ЛІТЕРАТУРА:

1. Верба В.А. Проблема ідентифікації компетенцій підприємства / В.А. Верба, О.М. Гребешкова // Проблеми науки. – 2004. – № 7. – С. 23 – 28.
2. Наливайко А.П. Теорія стратегії підприємства. Сучасний стан та напрямки розвитку / А.П. Наливайко // Монографія. – К.: КНЕУ, 2001. – 227 с.
3. Прахалад К.К., Хэмел Г. Стержневые компетенции корпорации (в книге Минцберг Г., Куинн Дж. Б., Гошал С. Стратегический процесс / Пер. с англ. под ред. Ю.Н. Каптуревского. – СПб: Питер, 2001. – с. 112-123).